

DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTERSTWA LEŚNICTWA

Rok III **Warszawa, dnia 1 grudnia 1948 r.** **Nr 6**

TREŚĆ:

Uwaga:
W Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej zostały wydrukowane następujące akty ustawodawcze, dotyczące resortu leśnictwa:
dekret z dnia 25 października 1948 r. o zmianie ustawy o państwowej służbie cywilnej (Dz. U.R.P. Nr 50, poz. 381).
dekret z dnia 25 października 1948 r. o zmianie dekretu z dnia 14 maja 1946 r. o tymczasowym stosunku służbowego funkcjonariuszów państwowych (Dz. U.R.P. Nr. 50, poz. 381) : . . .
dekret z dnia 25 października 1948 r. o zmianie dekretu z dnia 28 lipca 1948 r. o najmie lokali (Dz. U.R.P. Nr 50, poz. 381).

Poz 35.

MINISTERSTWO LEŚNICTWA
Departament
Zagospodarowania Lasów

Sprawa: rewizji wniosków cięć w lasach niepaństwowych.

Warszawa, dn. 13 października 1948 r.

Nawiązując do zarządzenia z dn. 4 b. m. zn. III. L. N. 831/24 w sprawie zasad zagospodarowania lasów niepaństwowych Ministerstwo poleca **wstrzymać cięcia w lasach samorządowych,** przewidziane we wnioskach cięć na rok gosp. 1948/49, **celem zrewidowania sposobu poboru użytków** i dostosowania ich do zasad wskazanych w zarządzeniu z dn. 28.IX. 1948 r. zn. spr. III-U-200/10 w sprawie zmiany zagospodarowania lasów. O dokonanej rewizji wniosków cięć przeprowadzonej w myśl powyższych zasad należy powiadomić Ministerstwo, podając zestawienie projektowanych do wycięcia mas z rozbiciem na 3 kategorie:

1) cięcia sanitarne,
2) cięcia w drzewostanach pozostających w użytkowaniu zrębowym z podziałem na użytki rębne i międzyrębne,
3) cięcia w drzewostanach przechodzących do użytkowania przerębowego.

Na podstawie nadesłanych zestawień masy Ministerstwo wyda decyzję w sprawie przystąpienia do użytkowania.

W sprawie rewizji programu użytkowania 1948/49 dla lasów niepaństwowych, z wyjątkiem samorządowych, obowiązuje instrukcja z dn. 4.X. 48 r. znak: III. L. N. 831/24 z tym, że właścicielom lasów należy udzielić szczegółowych pouczeń co do sposobu użytkowania zgodnego z zasadami ustalonymi dla lasów państwowych,

Wszelkim poczynaniom niezgodnym z wyżej przedstawionymi wytycznymi należy przeciwdziałać w sposób kategoryczny i skuteczny.

MINISTER
inż. R. Borowy
Podsekretarz Stanu

Poz. 36.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO LEŚNICTWA
Departament Użytkowania
i Zbytu Drewna
Znak: IV/E.-4020/9703

Sprawa: zmiana tablic klasyfikacji jakościowej drewna z r. 1937/38.

Warszawa. dnia 19 października 1948 r.

Do
Dyrekcyj Lasów Państwowych
Wszystkich Okręgów

Ministerstwo Leśnictwa zawiadamia, że z dniem 1 października 1948 r. wprowadza na terenie lasów

państwowych wszystkich okręgów nowe, określone w załącznikach do niniejszego zarządzenia, warunki techniczne dla:

1) dłużyc i kłód tartacznych iglastych,
2) „ „ „ „ liściastych,
3) „ „ „ zapałczanych,
4) „ „ „ do produkcji sklejek i oklein,
5) drewna opałowego i do przerobu chemicznego.

Jednocześnie Ministerstwo Leśnictwa uchyla tablice klasyfikacji jakościowej drewna z r. 1937/38 w części w jakiej zastąpią je nowe warunki techniczne.

Poczynając więc od 1.X. 1948 r. klasyfikację pozyskiwanego drewna należy przeprowadzać w/g załączonych warunków technicznych.

VICE-MINISTER
Inż. R. Borowy

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO LEŚNICTWA
Departament Użytkowania
i Zbytu Drewna

OBJAŚNIENIA POMOCNICZE
warunków technicznych dla drewna użytkowego i opałowego.

1. **Mursz** — stan rozkładu tkanki, drzewnej wywołany działaniem grzybów, w którym drewno zmienia normalną barwę, woń, ścisłość, twardość i inne naturalne własności. Ze względu na stopień rozkładu rozróżniać należy:

a) **M. twardy** — stadium początkowe rozkładu — odznaczające się zwiotczeniem tk. drz. t. j. utrata przez drzewo normalnej wytrzymałości, elastyczności i sprężystości. Na prz. p. (piłą) — powierzchnia dotknięta M. tw. zaznacza się większą chropowatością niż na części przekroju zdrowego. Równoznaczne z m. tw. co do szkodliwości jest w dębinie t. zw. „spalenie".

b) **M. miękki lub zgnilizna** — stadium końcowe rozkładu zaznacza się luźnymi, rozpadającymi się włóknami.

Ze względu na miejsce występowania należy rozróżniać mursz: rozpoczynający się w odziomkowej części drzewa i występujący w pozostałych częściach drzewa.

Wymienione odmiany M. są określane ze względu na miejsce rozlokowania na przekroju jako: **M. środkowy** — na danym przekroju może występować w kształcie kręgów zgodnych z przebiegiem słojów rocznych, lub też w formie mniej lub więcej nieregularnej gwiazdy jako t. zw. **M. gwiaździsty.**

Odmianą formy gwiaździstej M. śr. jest t. zw. **M. pozaśrodkowy**, specjalnie szkodliwy w sortymentach drewna okleinowego i sklejkowego i zapałczanego, zwłaszcza o ile obejmuje przestrzeń od środka przekroju do obwodu.

Stopień przydatności technicznej drewna dotkniętego M. jest zależny od rozmiarów murszu i określa się w kl. jak drewna okleinowego i zapałczanego wymiarem szerokości t. zw. ścianki użytecznej.

Szerokość **ścianki użytecznej** w drewnie zapałczanym i na sklejki odznacza się wymiarem najmniejszej grubości warstwy drewna zdrowego, względnie stosunkiem tego wymiaru do wymiaru średnicy danego przekroju.

2. **Martwica boczna** — występuje na części powierzchni drewna na skutek odarcia kory lub też pod korą jako skutek zgorzeliny. Martwica obejmuje zasadniczo najmłodsze sł. r., jednak bardzo często powoduje usychanie tk. drz. wgłąb drzewa. Drewno dotknięte martwicą nie posiada cech drewna gnijącego lecz odróżnia się od drewna normalnego zabarwieniem.

3. **Rdzeń mimośrodkowy** — uwidacznia się na przekroju poprzecznym przez swe położenie poza środkiem geometrycznym przekroju.

a) Odchylenie położenia Rdz. m. od geometrycznego przekroju określa się stosunkiem ich wzajemnej odległości do wymiaru śr. przechodzącej przez te dwa punkty.

b) Rdz. podwójny występuje na powierzchni przekroju w pobliżu rozwidlenia strzały drzewnej i powstaje w wyniku zrastania się dwóch wierzchołków.

4. **Fałszywa twardziel** — występuje w drzewach beztwardzielowych, w części środkowej drzewa i jest widoczna na jego prz p., odróżnia się zaś od drewna normalnego odmiennym, ciemniejszym zabarwieniem, (zabarwienie to występuje przeważnie w formie nieregularnej i niezgodnej z przebiegiem słojów rocznych). U buka zewnętrzna granica f. tw. zaznacza się t. zw. „**strefą graniczną**" o zabarwieniu jeszcze bardziej intensywnym niż f. tw.

5. a) **Plamy wodne** — silniej, niż normalnie, przepojone wodą cząstki drewna, uwydatniające się na przekroju poprzecznym świeżo zrąbanego drewna w postaci mokrych, a w zimie szklistych, różnego kształtu i wielkości plam. Po przeschnięciu na wiosnę znikają (wysychają), a na ich miejscu pojawiają się drobne spękania. W stanie mokrym lub zamarzniętym plamy są ciemniejszego koloru od reszty otaczającego je drewna.

b) **Plamy mrozowe** — drewno na skutek przemarźnięcia części tkanek drzewnych nabiera w tym miejscu innego zabarwienia np. u olszy fioletowej.

c) **Rozrzedzanie włókien:** zmiana struktury drewna z obniżeniem się jego twardości, wywołana zazwyczaj pojawieniem się grzybów i ich początkowym działaniem. Miejsce, gdzie występuje rozrzedzenie włókien zaznacza się chropowatością.

6. **Zamroż.** — występuje w drewnie buka i jest widoczna na przekroju poprzecznym jako pierścień f. tw. Zabarwienie jaśniejsze od barwy f. tw. Zewnętrzna granica Z-ż zaznacza się t. zw. „strefą graniczną" o zabarwieniu takim samym jak zabarwienie „strefy granicznej" f. tw.

7. **Pęknięcia** — Wady drewna przejawiające się jako rozerwanie tkanki drewna powodujące szczeliny.

P.-a w drzewach dzieli się na dwie grupy: wewnętrzne i zewnętrzne.

Do P. wewnętrznych zalicza się:

a) P. promieniowe — powstają w części rdzeniowej lub przyrdzeniowej drzewa i przebiegają w kierunku od rdzeni do obwodu. Rozprzestrzeniają się one zarówno w kierunku obwodu jak i w kierunku wysokości drzewa. R. pr. bardzo często występują na całej wysokości drzewa, przyczym w jednym i w tym samym drzewie może być kilka P. pr. wzajemnie się przecinających. Zjawisko to jest często spotykane w starodrzewiu sosnowym, jest to tzw. „p. starodrzewiowa".

b) **P. okoliste i łukowe,** występują jako szcz. rozdzielające sł. r. P. tego rodzaju obejmują albo cały sł. r. (P. okoliste) albo też tylko jego część (łukowe) P. ok. i P. ł. powstają najczęściej w dolnej części strzały i mają niewielki zasięg w kierunku wysokości.

c) Do P. zewnętrznych zalicza się **P. mrozowe, piorunowe, słoneczne i mechaniczne** P. m., których szcz. przebiega od obwodu drzewa promieniowo w kierunku rdzenia. Szcz. P. mr. jest szersza na obwodzie drzewa i zwęża się ku rdzeniowi. P. mechaniczne, spowodowane pociskami najczęściej zawierają wewnątrz odłamki żelaza.

Zabliźnianie P. mr. przez narastające sł. r., które przy samej szcz. przybierają na grubości, powoduje narastanie w tym miejscu podłużnej wypukłości zwanej listwą mrozową.

d) P. piorunowe — spowodowane uderzeniem w drzewo pioruna, połączone z odarciem kory.

e) P. słoneczne — powstają w drewnie ściętym — pod wpływem nierównomiernego wysychania drewna w warstwie zewnętrznej i okołordzeniowej, która wysycha o wiele wolniej.

Na drewnie pozbawionym kory powstają P. otwarte przy czym jedne z nich są długie i głębokie i przebiegają w zależności od łupliwości drewna, nawet przez całą jego długość inne zaś drobne, występują jednak w większej zwykle ilości.

Na drewnie nieokorowanym, które wysycha wolniej niż drewno pozbawione kory, w wypadkach szybszego wysychania warstwy środkowej otaczającej rdzeń — powstają w pewnej odległości od obwodu P. noszące charakter wewnętrznych przebiegające promieniowo.

8. **Krzywizna.**

Rozróżniać należy:

a) **Krz. jednostronną,** t. j. przebiegającą w jednej płaszczyźnie i wykazująca tylko jedną strzałkę wygięcia.

b) **Krz. dwustronną,** t. j. przebiegającą w jednej płaszczyźnie i wykazująca dwie strz. wyg.

c) **Krz. wielostronną** — t. j. przebiegającą w kilku płaszczyznach i wykazująca tyleż lub więcej strz. wyg.

Wielkość Krz. określa się **strzałką wygięcia.**

Przez **strzałkę wygięcia** należy rozumieć odległość od miejsca największego wygięcia do linii prostej, przeprowadzonej od strony wewnętrznej krzywizny i łączącej jej punkty graniczne.

Dopuszczalną wielkość krz. dla odpowiedniej kl. jak. określa się ilością cm. na 1 m. b. mierzonego odcinka.

Przy pomiarze Krz. kłod lub dłużyc zawierających szyję korzeniową — nie bierze się pod uwagę pierwszego m. długości, licząc od przekroju w gr. k.

Za **praktycznie proste** uważa się takie dłużyce, kłody, lub wyrzynki z jednostronną krz. dla których liczba wyrażająca wielkość strzałki ich wygięcia w centymetrach nie jest większa od liczby m. b. mierzonej w danym wypadku długości odcinka dłużycy, kłody, względnie wyrzynka, lub też może być mniejsza, lecz wówczas dla każdego wypadku musi być wyrażona odpowiednią cyfrą.

9) **Skręt włókien** — nienormalny układ wł. drewna przebiegających ukośnie od osi drzewa. Zewnętrzną oznaką skr. wł. jest spiralny przebieg spękań kory, w drewnie okorowanym skr. wł. zaznacza się na przebiegu szczelin zewnętrznych.

Stopień skr. określa się ilością cm. na 1 mb. mierzonego odcinka.

10) **Zbieżystość** oznacza zmniejszenie się wymiarów przekroju, w kierunku od odziomka do wierzchołka drzewa; stopień zb. określa się różnicą średnic.

11) **Sęki** dzieli się na dwie zasadnicze grupy:

I. Grupa obejmuje sęki, które nie wywierają ujemnego wpływu na otaczającą je tkankę drzewną i nie wywołują jej rozkładu, są to tzw. **„sęki zdrowe“.**

II. Grupa obejmuje **sęki chore,** których stan udziela się otaczającej je tkance drzewnej i powoduje jej rozkład.

Wpływ sęków na jakość drewna uzależniony jest od wielkości i ilości sęków na danym odcinku.

Do I. grupy zaliczają się następujące sęki:

a) **Sęki zrośnięte** — żywe, zdrowe tej samej barwy co otaczająca je masa drewna, bezpośrednio z nią złączona słojami rocznymi.

b) **Sęki wypadające** — otoczone zdrową masą drewna, jednak bezpośrednio niezwiązane z nią lub tylko częściowo. Posiadają własny, oddzielny system słojów rocznych. Tutaj należy zaliczyć sęki z tak zw. **„otoczką“** t. j. odgraniczone warstwą kory od otaczającej je tkanki drzewnej a także sęki nazywane **„świecą“** są to grube sęki tworzące z osią drzewa mały — ostry kąt i przenikają daleko wgłąb drzewa, jest to zazwyczaj pozostałość po obumarłym drugim wierzchołku drzewa; sęk ten jest poważniejszą wadą od poprzednio wymienionych sęków.

c) **Sęki rogowe:** martwe, bardzo twarde, ciemne łatwo wypadające, w drewnie iglastym silnie przesycone żywicą.

d) **Sęki zarośnięte** (tak zwane **ślepaki,** są to sęki obumarłe i w czasie życia drzewa, ukryte wewnątrz drewna wskutek pokrycia narosłymi słojami rocznymi. Obecność ich w drewnie, daje się rozpoznać przez charakterystyczny układ kory w tym miejscu, zwany **„rozetka“,** a u brzozy „brewkami“. Głębokość zalegania w drewnie „ślepaka“ i jego wielkość, daje się w przybliżeniu określić — kierując wyrazistością i rozmiarami — „rozetki“ u brzozy długością brewek wielkością kąta jaki tworzą brewki. Ślepaki są ciemnej barwy i mogą być zdrowe, nadgniłe, murszywe lub tabaczne, wpływ ich na otaczającą je tkankę drzewną jest nieznaczny za wyjątkiem murszywych.

Do II. grupy zaliczają się sęki:

e) **Sęki smołowe — wyłącznie występujące w drewnie iglastym są to szczątki tkanki drzewnej sęka, przepojone (zmieszane) z żywicą, wypełniające przestrzeń po wygniłym zupełnie sęku.**

f) **Sęki nadgniłe** — w początkowym stadium rozkładu.

g) **Sęki murszywe** — zbliżone do sęków wypadających, znajdują się w drugim stadium rozkładu, który obejmuje również i otaczające sęki drewno. Na sęku takim, dają się zauważyć zielonkawe lub szare centki. W dębinie jest to tak zwany „sarniak“ lub „dedesz“ i jego ujemny wpływ sięga głęboko w drewno.

h) **Sęki tabaczne.** Końcowe i ostateczne stadium rozkładu, w którym tkanka sęka rozłożyła się na ciemny lub jasny proszek, dający się rozcierać w palcach i wyglądem swym przypominają tabakę. Uwidocznią się na powierzchni drzewa w postaci okrągłych lub owalnych otworów w zdrowym drewnie, wypełnionych sproszkowaną masą.

i) **Sęki zarośnięte.** Zaznaczające się na powierzchni drzewa w kształcie guzów lub wklęsłości, są to sęki chore, luźne, zgniłe, tabaczne i t. p.

12. **Zabitki** w liściastym i **martwica** w iglastym drewnie jest to obumarła tkanka drzewna lub która na skutek zewnętrznych mechanicznych uszkodzeń drzewa, jest całkowicie lub częściowo zarośnięta w drewnie. Ponieważ żywe słoje nie zrastają się z martwymi powstaje między nimi szczelina widoczna na przekroju poprzecznym drewna. Miejsca, których zalegają zabitki, zaznaczają się podłużnymi bliznami na korze, których rozmiar odpowiada w przybliżeniu rozmiarowi zabitek. W dębinie duże zabitki często określa się nazwą **„blacha“.**

13. **Czeczotowatość** — cecha strukturalna, wewnętrzna drzewa, którą charakteryzuje nieprawidłowy przebieg włókien, zaznaczający się na przekroju podłużnym powikłanym falistym rysunkiem słojów, a w większości wypadków także rozrzuconymi nad nim mniej lub więcej równomiernie lub też grupami, ciemno-brunatnymi plamami o różnych kształtach. Na przekroju poprzecznym Cz. zaznacza się promienisto przebiegającymi ciemnobrunatnymi paskami. Rozpoznanie Cz. po cechach zewnętrznych drzewa jest możliwe tylko w tych wypadkach, gdy zaznacza się ona mniejszymi lub większymi wypukłościami, rozrzuconymi na obwodzie drzewa pojedyńczo lub grupami, rzadziej w kształcie zgrubienia części strzały, obejmującego cały obwód.

Wypukłości czeczotowate mają węzłowaty rysunek kory. Cz. występuje na drzewach liściastych — najczęściej na brzozie, pozatym na jaworze i rzadziej na olszy.

14. **Rak.** Jest to chorobliwe rozrastanie się tkanek kory i drewna wokoło poranionego miejsca na drzewie, które w tym miejscu anormalnie grubieje. Rak może być **zakryty,** jeżeli powstałe wokół rany narośla (napływy) tak się rozrosły, że zakrywają całą ranę z pozostawieniem tylko małej szczeliny w środku, w odwrotnym wypadku rak nazywa się **odkrytym.**

Rak, który występuje u wszystkich rodzajów drzew, silnie zniekształca strzałę. Drewno, które w tym miejscu jest b. twarde, najczęściej wyrzyna się i przeznacza na opał.

15. **Przesycenie żywicą, zasmoły** i gniazda lub tzw. **pęcherze żywiczne.**

a) **Przesycenie żywicą** i zasmoły, występują przeważnie w miejscach mechanicznych uszkodzeń, drewno w tym miejscu staje się kruche.

b) **Gniazda — pęcherze żywiczne** są to szczeliny powstałe wskutek rozdzielenia się słojów rocznych, wypełnione całkowicie lub częściowo żywicą. Na przekroju poprzecznym podobne są do pęknięć łukowych, a na przekroju podłużnym do pęcherzy — banieczek wypełnionych żywicą.

16. **Sinizna** opanowuje tylko drzewa ścięte i posuszowe, a na żywych drzewach stojących, występuje tylko w miejscach uszkodzonych (poranionych). Oznaką sinizny jest szaro-niebieskie zabarwienie drewna widoczne na przekroju poprzecznym w kształcie klinowatych plam poczyniających się przy obwodzie i posuwających się ku środkowi, lub złączone razem tworzą zamknięty pierścień, obejmujący szereg zewnętrznych słoi rocznych, a nawet z czasem przy sprzyjających warunkach cały przekrój. W sośnie sinizna opanowuje wyłącznie biel. Sinizna może być powierzchowną, jeżeli przenika nie głębiej 2 m/m, a w razie głębszego zasięgu — **głęboką.**

17. **Ślady żerowania owadów:** Uszkodzenie drzew spowodowane owadami i ich larwami. Ślady żerowania dzielą się na płytkie, są to ślady korników, nie mające żadnego znaczenia i ślady głębokie — ślady kozek i drwalników w postaci niedużych, okrągłych lub owalnych otworów, idących od powierzchni wgłąb drewna. Te ostatnie obniżają jakość drewna w zależności od ilości występujących otworów.

WARUNKI TECHNICZNE
dla dłużyc i kłód zapałczanych.

dla drewna do produkcji zapałek, ustala się dwie grupy — każda po 2 klasy jakości I = liściaste, II — iglaste.

Cechy sortymentu i wady drewna \ Rodzaj drewna i jakość	I grupa (liściaste) osika, lipa, topola, olsza, brz. buk		II grupa (iglaste) świerk		wyrzynki osikowe
	1 kl. jakości	2 kl. jakości	1 kl. jakości	2 kl. jakości	
Długość	od 1,60 m co 10 cm		od 2 m co 10 cm		0,65 m i 1.30
średnica c.k. b.k. najmniejsza największa	od 20 cm do 60 cm	od 18 cm do 60 cm	od 25 cm do 60 cm	od 25 cm do 60 cm	od 20 cm do 60 cm
Mursz: rdzenny, środkowy i mimośrodkowy	dopuszczalny do 1/3 średnicy danego przekroju	1/2 przy zachowaniu ścianki użytecznej co najmniej o szer. do 7 cm	1/3	1/2 przy zachowaniu ścianki użytecznej conajmniej o szer. do 7 cm	1/3
Mursz: boczny	niedopuszczalny				
Pęknięcia promieniowe	niedopuszczalne				
Pęknięcia i inne zewnętrzne łukowe i okoliste	dopuszczalne przy występowaniu na łuku słoja rocznego przy wielkości do 1/4 koła	do 1/2 koła	do 1/4 koła	do 1/2 koła	do 1/4 koła
Krzywizna	dopuszczalna przy możliwości wycięcia wyrzynków praktycznie prostych o wymiarach conajmniej 1,30 m	1,30 m	1,30 m	1,30 m	1.30 m
Skręt włókien	dopuszczalny na długości 1 m. b. przebiegający ukośnie do osi drewna do 5 cm	do 8 cm	do 2 cm	do 4 cm	do 5 cm
Podwójny rdzeń	dopuszczalny w granicach jak dla murszu				
Zabitki	Dopuszczalne na każde 2 metry bieżące kłody: pojedyńczo o dług. do 15 cm na głębokości do 4 cm	pojedyńczo o dł. do 30 cm lub kilka w sumie do 30 cm i na głębokość do 6 cm	pojedyńczo do 20 cm na głębokość do 6 cm	pojedyńczo do 40 cm., lub kilka w sumie długości do 40 cm i na głębokość do 6 cm	niedopuszczalne
Sęki: zdrowe (zrośnięte, wypadające zdrowe, rogowe, ślepaki)	Dopuszczalne na 1 m. b. do 6 cm śr. 2 szt.	3 szt.	do 2 cm śr. przy okółkach nie gęściej niż co 30 cm	do 4 cm śr przy okółkach nie gęściej niż co 50 cm.	jak w kl. I jakości
Sęki: chore, (murszywe, smołowe, nadgniłe, tabaczne, zrośnięte i guzy)	Niedopuszczalne	za wyjątkiem osiki, gdzie jest dopuszczalny 1 guz na 2 mt. kłody			
Plamy wodne	dopuszczalne				dopuszczalne
Huby i czeczotowatość	niedopuszczalne				
Spłaszczenie	Dopuszczalne przy rożnicy średnic do 4 cm.				

Uwagi:
1) Pomiar drewna zapałczanego obowiązuje w korze, przy czym redukcję na korę należy stosować w/g instrukcji w sprawie sortowania i pomiaru drewna obowiązującej w L. P.
2) Wyrzynki z drewna osikowego można układać w stosy, przy obliczaniu miąższości stosować należy zamiennik: 1 mp. w korze = 0,80 m^3.
3) Z drewna uszkodzonego przez pociski i odłamki w czasie działań wojennych, zapałczanki nie należy wyrabiać.
4) Za praktycznie proste uważa się takie kłody i wyrzynki z jednostronną krzywizną, dla których liczba wyrażająca wielkość strzałki ich wygięcia nie przekracza 2 cm na 1 mb.
5) Surowiec zapałczany, zgłoszony do odbioru, powinien posiadać korę bez znaczniejszych uszkodzeń mechanicznych i szczelnie przylegającą do drewna, jak również bez pierścieni do pomiaru średnic.
6) Pęknięcia łukowe i okoliste mogą występować również w granicach ścianki użytecznej.
7) Fałszywa twardziel w drewnie bukowym może znajdować się jedynie poza ścianką użyteczną.
8) Drewno zapałczane nie może być posuszowe i powinno być wyłącznie z cięcia zimowego i pochodzić ze zrębów bieżącego roku gospodarczego.
9) Rozcinanie dłużyc i kłód na klasy jakości niedopuszczalne, granice klas jakości zaznaczyć rysą znacznika w miejscach przecięcia.
10) Wyrzynki drewna osikowego muszą być dostarczone do odbioru najpóźniej do 15-ga marca.
11) Spławianie drewna zapałczanego jest dopuszczalne po uprzednim porozumieniu się z odbiorcą.

WARUNKI TECHNICZNE

dla dłużyc i kłód tartacznych, rodzai drzew liściastych.

Sortyment, rodzaj drewna i klasa jakości / Cechy sortymentu i wady drewna	Dłużyce i kłody tartaczne rodzajów: dąb, jesion, wiąz, klon, jawor, buk, brzoza, grab, olcha, lipa i topola		
	I kl. jakości	II kl. jakości	III kl. jakości
Długość	od 2 metrów i dalsze co 10 centymetrów		
Średnica c. k. b. k.	od 20 cm.	od 16 cm.	od 16 cm.
Odziomek	odziomkowe	odziomkowe i następne	
Mursz (twardy i miękki, rdzenny i mimośrodkowy)	dopuszczalny tylko rdzenny do 1/11 średnicy danego przekroju, lecz w kłodach od 30 cm. średnicy środkowej	dopuszczalny do 1/5 średnicy danego przekroju, lecz tylko w kłodach i dłużycach o średnicy środkowej od 30 cm. wzwyż	Dopuszczalny do 1/8 średnicy danego przekroju, lecz tylko w kłodach i dłużycach o średnicy środkowej, poczynając od 30 cm.
Rdzeń (mimośrodkowy lub podwójny)	mimośrodkowy dopuszczalny przy odchylaniu nie większym, niż 1/10 średnicy, podwójny zaś niedopuszczalny	dopuszczalny	
Pęknięcia: promieniowe, rdzenne, okóliste i łukowe	dopuszczalne promieniowe nie przecinające się wzajemnie, zaś łukowe i okoliste do 1/10 średnicy, licząc od rdzenia	promieniowe bez ograniczenia	
		okoliste i łukowe znajdujące się w promieniu 1/5 średnicy, licząc od rdzenia	okoliste i łukowe znajdujące się w dowolnym miejscu
mrozowe i piorunowe	dopuszczalne jedno o zupełnie prostym przebiegu	dopuszczalne w większej ilości i o krętym przebiegu, lecz lokalizujących się w	
		1/4 części kłody	1/2 części kłody
Krzywizna	jednostronna	wielostronna	
	pozwalająca na wycięcie kłód o długości conajmniej		
	2 m. praktycznie prostych	2 m. z krzywizną jednostronną do 5 cm.	2 m. do 8 cm. na 1 mb.
Skręt włókien	dopuszczalny do 1/11 części średnicy w środku długości	dopuszczalny do 1/4 części średnicy w środku długości	bez ograniczenia
Sęki zdrowe: (zrośnięte, wypadające, rogowe, ślepaki-rozetki)	Sęki o średnicy do 5 cm. na 1/3 długości od c. k. dopuszczalne w ilości nie większej, niż ilość m. b. kłody	bez ograniczenia o średnicy do 12 cm.	bez ograniczenia

Sęki chore: nadgniłe, murszywe, tabaczne. ślepaki, guzy i wklęśnięcia)	niedopuszczalne	Z sęków o średnicy do 6 cm. w kłodach do 30 cm. średnicy dopuszczalny jeden na 1 m. b. zaś w kłodach powyżej 30 cm. średnicy w ilości 2 na 1 m. b.	bez ograniczenia
Zabitki	w kłodach od 40 cm. średnicy środkowej dopuszczalna jedna zabitka o długości do 30 cm. względnie kilka ich, lecz o łącznej długości do 35 cm.	jak w klasie pierwszej lecz w kłodach od 30 cm. średnicy łączna długość kilku mniejszych do 45 centymetrów	bez ograniczenia
Rak	niedopuszczalny	dopuszczalny na 1/4 części kłody	dopuszczalny na 1/2 części kłody
Ślady żerowania po drwalnikach	niedopuszczalne	dopuszczalne w bielu. zaś w twardzieli – ślady powierzchowne	dopuszczalne
Martwica boczna i zgorzelina	niedopuszczalna	dopuszczalna o ile nie przekracza 1/4 obwodu	dopuszczalna o ile nie przekracza 1/2 obwodu

Uwagi: 1. Fałszywa twardziel w drewnie bukowym, jest dopuszczalna we wszystkich klasach jakości — w ilości, która w I klasie jakości nie może przekraczać 1/2 średnicy przekroju. Zamróz — dopuszczalna jest bez ograniczenia.

2. Część odziomkowa, wykazująca nadmierną stożkowatość, oraz nienormalną formę przekroju szyi korzeniowej należy przed ścinką wyrównać siekierą i nadać odziomkowi właściwą formę zbliżoną do walca.
3. Odcięcie odziomka z wadami na długość 1,5 metra nie dyskwalifikuje odziomka.
4. O ile jedna waga przekracza przewidzianą normę danej klasy, inne zaś wady. są mniejsze, niż to przewiduje górna granica normy dla danej klasy jakości, wówczas ta jedna wada nie decyduje o zakwalifikowaniu do klasy niższej.
5. O ile w jednej kłodzie występują wszystkie wady przewidziane dla danej klasy jakościowej, lub też większość ich w stopniu zbliżonym do górnej granicy normy, to kłodę taką należy, ze względu na jej ogólny charakter, zaliczyć do klasy niższej.
6. Wyrabiać surowiec tartaczny w wymiarach jaknajdłuższych, klas jakościowych nie rozcinać, lecz odznaczać je rysą znacznika, a odbiórkę surowca przeprowadzać sekcyjnie, przy czym długość sekcji powinna odpowiadać zawsze jednej klasie jakości.

WARUNKI TECHNICZNE
dla dłużyc i kłód tartacznych, rodzaj drzew iglastych.

Cechy sortymentu wady drewna \ sortyment, rodzaj drewna i klasa jakości		Dłużyce i kłody tartaczne sosnowe, modrzewiowe, świerkowe i jodłowe		
		I klasa jakości	II klasa jakości	III klasa jakości
Długość		3 m i dalsze co 10 cm	3 m i dalsze co 10 cm	2,5 m i dalsze co 10 cm
Średnica najmniejsza c. k bez kory		20 cm	14 cm	14 cm
odziomek		odziomkowe, odcięcie jednak części wadliwej do 1,5 m. nie dyskwalifikuje odziomka	odziomkowe i następne	
Mursz:	twardy (czerwony)	dopuszczalne pojedyńcze małe plamy na przekroju kłody	dopuszczalny do 1/5 średnicy danego przekroju	dopuszczalny do 1/2 średnicy danego przekroju
Mursz:	miękki	mursz korzeniowy ześrodkowany około rdzenia do wielkości 1/10 średnicy danego przekroju jest dopuszczalny	mursz korzeniowy-rdzenny dopuszczalny do wielkości: 1/4 średnicy danego przekroju kłody albo: 1 hubę na każde 6 m kłody	mursz korzeniowy-rdzenny dopuszczalny do wielkości: 1/3 średnicy danego przekroju kłody albo: 1 hubę na każde 3 m kłody
Martwica boczna		dopuszczalna na głębokość 1/6 średnicy przekroju. o ile nie przekracza 1/4 obwodu	dopuszczalna na głębokość 1/6 średnicy przekroju. o ile nie przekracza 1/3 obwodu	dop. na głębokość 1/3 śr. przekroju i na 1 1/2 obwodu

Rdzeń: podwójny	niedopuszczalny	dopuszczalny	
Rdzeń: mimośrodkowy	d o p u s z c z a l n y		
zgnilizna bielu	niedopuszczalna	dopuszczalna jak martwica boczna	
P ę k n i ę c i a (promieniowe, okóliste, i łukowe, mrozowe i piorunowe)	dopuszczalne: mrozowe i piorunowe o prostym przebiegu, zaś promieniowe — nieprzecinające się wzajemnie, okóliste. i łukowe do $^{1}/_{2}$ obwodu	dopuszczalne bez ograniczenia	
Krzywizna	Jednostronna	W i e l o s t r o n n a	
	pozwalająca na wycięcie kłód o długości conajmniej		
	3 m.	3 m.	2,5 m
	praktycznie prostych z krzywizną jednostronną do 2 cm. na 1 mm.		
Skręt włókien	do $^{1}/_{4}$ cz. średnicy w środku długości	do $^{1}/_{3}$ cz. średnicy w środku długości	bez ograniczenia
Zbieżystość	do 2 cm. na 1 m. b.	do 2 cm. na 1 m. b.	bez ograniczenia
S ę k i z d r o w e zrośnięte, wypadające, rogowe i guzy	dopuszczalne pojedyńcze guzy na każde 3 m. kłody, poza tym jeden sęk do 5 cm średnicy na $^{1}/_{3}$ długości od c. k.	dopuszczalne bez ograniczenia guzy i sęki o średnicy do 12 cm, zaś większe pojedyńcze	bez ograniczenia
S ę k i c h o r e (murszywe, tabaczne, nadgniłę, smołowe)	niedopuszczalne	jeden na m b. bez względu na położenie i wielkość	bez ograniczenia
przesycenie żywicą, gniazda żywiczne, uszkodzenia od żywicowania	d o p u s z c z a l n e		
Sinizna	Powstała po okorowaniu dopuszczalna	dopuszczalna także i posuszowa	
Ślady żerowania drwalników:	niedopuszczalne	dopuszczalne	dopuszczalne
Ślady żerowania korników:	dopuszczalne	bez ograniczenia	bez ograniczenia
r a k	niedopuszczalny	dopuszczalny w $^{1}/_{4}$ części kłody	dopuszczalny w $^{1}/_{2}$ części kłody

Uwagi: 1. O ile jedna wada przekracza przewidzianą normę w danej klasie, inne zaś wady są mniejsze niż przewiduje górna granica normy dla danej klasy jakości, wówczas ta jedna wada nie decyduje o zakwalifikowaniu do klasy niższej.

2. O ile w jednej kłodzie występują wszystkie wady przewidziane dla danej klasy jakościowej, lub też większość ich w stopniu zbliżonym do górnej granicy normy, to kłodę taką należy, ze względu na jej ogólny charakter zaliczyć do klasy niższej.

3. W dłużycach część odziomkowa odpowiadająca I klasie jakości należy pomierzyć osobno, dalszą zaś część dłużycy sklasyfikować według jakości jej pierwszej połowy do II lub III klasy jakości.

4. Drewno posuszowe w zależności od wad, zaliczać zawsze o klasę niżej niż drewno żywe, lecz w granicach II i III klasy jakości.

5. Czerwień drewna świerkowego i jodłowego jest dopuszczalna we wszystkich klasach jakości.

6. W zależności od lokalnych warunków zbytu, dla dłużyc i kłód III kl. jak mogą być stosowane podklasy jakościowe „A" i „B", przy czym najmniejsza średnica cienkiego końca w podklasach wynosi 10 cm. c. k., zaś długość od 2 m. i dalsze co 10 cm.

WARUNKI TECHNICZNE
dla drewna opałowego wszystkich rodzajów drzew i do przerobu chemicznego

Sortyment i jakość / Cechy sortymentu i wady drewna	Szczapy i wałki dla przemysłu chemicznego	Szczapy wałki opałowe			
		I klasa jak	II klasa jak	I klasa jak	II klasa jak
Długość	1 metr	1 metr	1 metr i krótsze	1 metr	1 metr i krótsze
średnica c k. mierzona w korze	dla szczap od 13 metrów i wyżej dla wałków od 7 cm. do 12 cm.	od 13 cm. i wyżej; przy czym najwyżej połowa ilości szczap w 1 m p. może posiadać szerokość przełupu w c. k. 13 cm., reszta szczap o wymiarach wyższych	od 13 cm. i wyżej; przy czym stosunek ilości szczap różnych szcrokości przełupu dowolny	od 7 cm. do 12 cm.; przy czym conajmniej połowa wałków w 1m p. musi być o wymiarach c. k. od 10 do 12 cm.	od 7 cm. do 12 cm.; stosunek wałków poszczególnych stopni średnic dowolny
Mursz: twardy	niedopuszczalny, lecz może być w szczapach wyłupany i wówczas ślady po nim są dopuszczalne	bez ograniczenia			
Mursz: miękki		dopuszczalny do 25% pojemności pojedyńczej szczapy przy czym w 1 mp. szczap z murszem może być tylko $^{1}/_{4}$ część wszystkich szczap	dopuszczalny do 75% pojemności pojedyńczej szczapy przy czym w 1 mp. szczap z murszem może być tylko $^{1}/_{2}$ część wszystkich szczap	dopuszczalny ślady murszu	dopuszczalny do 25% pojemności pojedyńczych wałków przy $^{1}/_{4}$ części ich ilości w 1 mp.
Sęki: zdrowe i chore	bez ograniczenia ilości i średnicy				
Posusz	dopuszczalny bez ograniczenia				
Zgnilizna i zbutwienie	niedopuszczalne, lecz oczyszczone szczapy i wałki ze zgniłych i butwiejących części drewna, mogą wówczas zawierać nieznaczne ich ślady	dopuszczalne do 10% pojemności pojedyńczych szczap	dopuszczalne do 50% pojemności pojedyńczych szczap przy czym ilość takich szczap w 1mp. nie może przekroczyć 25 % wszystkich szczap w w stosie	dopuszczalne ślady	dopuszczalne do 25% pojemności pojedyńczych wałków z tym, że ilość takich wałków w 1 m. p. nie może przekraczać 25% wszystkich wałków w stosie
Krzywizna	praktycznie proste w odchyleniu do 2cm. na 1 m.b.	dopuszczalna dwustronna przy odchyleniu strzałki wygięcia do 5 cm. na 1 m. b.	dopuszczalna dwustronna przy odchyleniu strzałki wygięcia do 10 cm. na 1 m. b.	jak w szczapach	
Rak	niedopuszczalny	niedopuszczalny	dopuszczalny	niedopuszczalny	dopuszczalny

Uwagi:
1. Szczapy i wałki dla przemysłu chemicznego wyrabiać z następujących rodzai drzew: grab, buk, brzoza, olcha, jesion, dąb, wiąz-brzost, jawor i klon, i asygnować ten surowiec jako użytek gruby mierzony w stosach licząc 1 mp. szczap = 0.80 m^3, 1 mp. wałków = 0.70 m^3.
2. Fałszywą twardziel i fałszywą biel w drewnie do przerobu chemicznego dopuszcza się bez ograniczenia.
3. Szczapy i wałki dla przemysłu chemicznnego mogą być również wyrabiane w długościach 0,75 m. i 0,50 m., lecz muszą być one wówczas układane w osobnych stosach zamiennik jak w punkcie 1.
4. Szczapy i wałki opałowe z przewagą sęków chorych nad zdrowymi, zaliczać do II klasy jakości.
5. Szczapy I klasy jakości muszą pochodzić z wyrzynka przełupanego przez środek szczapy z przełupem częściowym zaliczać do II kl. jakości.
6. Opał sortować na klasy jakości odrazu na zrębie i sortowany zapisywać do wykazu odbiorczego, jednak w zależności od lokalnych warunków zbytu, dopuszcza się wyrób opału niesortowanego.
7. Na składy kolejowe wywozić opał tylko I klasy jakości. Klasę zaś II na specjalne zarządzenie lub umowy.
8. Drewno, które nie odpowiada niniejszym warunkom technicznym lub nie może być ręcznie łupione w opał zaliczyć do odpadów opałowych.

WARUNKI TECHICZNE
dla dłużyc i kłód na okleiny i sklejki

Sortyment i klasa jakości / Cechy i wady drewna	na okleiny błyszczowe		na okleiny warstwowe		na sklejki	
	klasa I	klasa II	klasa I	klasa II	klasa I	klasa II
Rodzaj drewna	dąb		dąb. jesion, wiąz-brzost, jawor, klon, topola, lipa, grusza, śliwa, brzoza, lecz tylko czeczotkowata		olsza, buk, brzoza, sosna, topola i inne liściaste z wyjątkiem dębu, jesionu i grabu	
Długość	1,80 m.	1,60 m.	1,80 m.	1,60 m.	1,30 m, 1,55 m, 1,65 m 2,15 m. 2,25 m. i wielokrotne lub ich kombinacje, albo dla kłód od 4 m. co 10 cm.	
	i dalsze co 10 cm.					
Najmniejsza średnicy c. k. b. k.	od 45 cm.		od 32 cm. dla dębu od 35 cm.		od 18 cm. dla sosny 22 cm.	od 20 cm. 25 cm.
Odziomek	kłody odziomkowe	kłody odziomkowe i następne	jak w błyszczowym		kłody odziomkowe i następne	
Układ słoi rocznych i ich szerokość	regularny i na 1 cm. szerokości 5 słoi	regularny i na 1 cm. szerokości 3 słoje	regularny, szerokość bez znaczenia, z wyjątkiem dębu, dla którego szerokość co najmniej 4 słoi rocznych na 1 cm.		możliwie regularny, szerokość bez znaczenia	
Twardy lub miękki, środkowy	nie większy niż 1/6 średnicy danego przekroju	nie większy niż 1/4 średnicy danego przekroju	nie większy niż 1/10 średnicy danego przekroju	nie większy niż 1/5 średnicy danego przekroju	nie większy niż 1/4 średnicy danego przekroju, przy najmniejszej jednak szerokości ścianki użytecznej wynoszącej 10 cm	nie większy niż 1/3 średnicy danego przekroju, przy najmniejszej jednak szerokości ścianki użytecznej wynoszącej 7 cm.
Mursz boczny i mimośrodkowy	niedopuszczalny	dopuszczalny w jednej połówce lub w 2 ćwiartkach	niedopuszczalny	dopuszczalny w jednej połówce	niedopuszczalny	

		Kl. I	Kl. II	Kl. I	Kl. II	Kl. I	Kl. II
Rdzeń	podwójny	dopuszczalny w granicach jak podano wyżej dla murszu twardego lub miękkiego i środkowego					
Rdzeń	mimośrodkowy	dopuszczalny przy odchyleniu od środka o 1/10 średnicy	1/6 średnicy	1/6 średnicy	1/5 średnicy	1/6 średnicy	1/5 średnicy
Pęknięcia:	rdzenne, promieniowe, okoliste i łukowe	niedopuszczalne w części użytecznej drewna					
Pęknięcia:	mrozowe, piorunowe i inne, zewnętrzne	dopuszczalne jedno pęknięcie o prostym przebiegu	dopuszczalne w większych ilościach i o przebiegu innym lecz skupiające się w jednej połówce lub w dwóch ćwiartkach	dopuszczalne jak w błyszczowym	dopuszczalne jak w błyszczowym lecz tylko w jednej połówce kłody	niedopuszczalne	
Sęki zdrowe: zrośnięte, rogowe, wypadające i głęboko zarośnięte ślepaki		dopuszczalne o średnicy do 5 cm. w ilości do 2 sztuk położonych w linii prostej lub przeciwległe	dopuszczalne o średnicy do 10 cm. na jednej połówce lub dwuch ćwiartkach kłody w ilości dowolnej	jak w błyszczowym	jak w błyszczowym lecz tylko w połówce kłody	dopuszczalne sęki zrośnięte o średnicy do 1 cm., jak również i głęboko zarośnięte ślepaki bez ograniczenia	wszystkie sęki zdrowe o średnicy do 1 cm. dopuszczalne bez ograniczenia i poza tym dwa sęki o średnicy do 5 cm. na 1 m. b.

Sęki chore: murszywe, tabaczne i płytkie ślepaki tworzące guzy lub wklęśnięcia	niedopuszczalne	dopuszczalne w jednej połówce lub w 2 ćwiartkach kłody	jak w błyszczowych lecz tylko w połówce kłody	niedopuszczalne	dopuszczalny jeden sęk chory do 3 cm na każde 2 metry bieżące kłody
Zabitki, zakory i martwica boczna	niedopuszczalne	dopuszczalne w jednej połówce lub 2 ćwiartkach kłody	jak w błyszczowych lecz tylko w jednej połówce kłody	niedopuszczalne	dopuszczalna jedna zabitka do 30 cm. dł. i na głębokość do 4 cm. na każde 3 m. b. kłody wzgl. kilka mniejszych lecz o łącznej dł. do 35 cm.
Ślady żerowania owadów, otwory po drwalnikach i kózkach	niedopuszczalne	jak wyżej	jak wyżej	niedopuszczalne	
Krzywizna	dopuszczalna, pozwalająca na wycięcie minimalnych wymiarów długości praktycznie prostych				
Rak	niedopuszczalny				
Spłaszczenie przekroju poprzecznego	niedopuszczalne		dopuszczalne		dopuszczalne przy różnicy średnic do 4 cm. poczynając od średnicy 30 cm.

Uwagi: 1. Surowiec na okleiny musi pochodzić z drzew mało zbieżystych o regularnej budowie tkanek, zaś poszczególne rodzaje drzew muszą posiadać oprócz wyżej wymienionych jeszcze następujące cechy:

a) dąb na okleiny błyszczowe koloru jasno-żółtego z lekkim zielonkawym lub różowym zabarwieniem, o małej warstwie bielu grubość którego nie powinna przekroczyć 4 cm., zaś na okleiny warstwowe dopuszczalny kolor koloru ciemniejszego.

b) sosna — pożądana bielasta, z twardzielą nie większą niż $1/2$ średnicy kłody w c. k., i pożądana nie żywicowana,

c) olsza — pożądana z siedlisk wilgotnych i rosnąca w zwarciu,

d) brzoza pożądana z siedlisk, poczynając od III bonitacji, dla sosny i rosnąca w dobrym zwarciu, poszukiwane okazy z dużą ilością pączków śpiących,

e) jesion — wielkość słoi rocznych bez znaczenia, a nawet poszukiwany szeroko-słoisty, może rosnąć nawet jako drzewo pojedyńcze,

f) buczyna — fałszywa twardziel i zamróz nie dyskwalifikuje surowca na sklejki.

2. Głębokość zalegania ślepaków w olszynie i innych liściastych, z wyjątkiem brzozy, rozpoznaje się po rozetkach utworzonych na korze, czyli po pewnym zaburzeniu w równomiernym układzie kory. O ile te rozetki nie tworzą wypukłości i guzów, czy też wklęśnięć, to ślepaki są głęboko zarośnięte w drzewie. Na brzozie zaś, głębokość zalegania ślepaków określa się stopniami rozwarcia kąta tworzonego przez t. zw. „brewki", czyli sfałdowanie na gładkiej korze. Pojęcie „ślepaki głęboko zarośnięte" należy rozumieć, iż zalegają one na głębokości poczynając od 6 cm. w głąb drewna, licząc od jego powierzchni.

Poniżej podana tabliczka ilustruje w przybliżeniu głębokość zalegania ślepaków w drewnie brzozowym

Kąt rozwarcia „brewek"	średnica kłody brzozowej											
	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40
	głębokość zalegania ślepaków w drewnie w c. k.											
160°	6	7	7	8	9	9	10	10	11	12	12	13
140°	6	6	7	8	8	9	10	10	11	11	12	12
120°	5	6	6	7	8	8	9	9	10	11	11	12
100°	5	5	6	6	7	8	8	8	9	10	10	11
80°	4	5	5	5	6	6	7	7	8	8	9	9
60°	3	3	3	4	4	4	5	5	6	—	—	—

3. Długość wyrzynków dla naszych fabryk jest różna ze względu na wymiary posiadanych urządzeń. Minimalne wymiary wyrzynków muszą być też do nich dostosowane, a mianowicie:

dla fabryki w Bydgoszczy —	1,35 m.	1,65 m.	2,25 m.
„ „ w Dojlidach (Białystok) —	—	1,65 m.	2,15 m.
„ „ w Ełku —	1,65 m.	1,85 m.	2,20 m.
„ „ w Piotrkowie —	1.30 m.	—	2,15 m.
„ „ w Ostrowie Wielkop. —	1,35 m.	—	2,15 m.

4. Dla dębu poczynając od 80 cm .średnicy, granicę murszu twardego i miękkiego i środkowego, powiększa się o 1 cm., przy wzroście średnicy kłody o każdy 1 cm.

Poz. 37

MINISTERSTWO LESNICTWA

Biuro Ochrony Przyrody

Znak: OP. 249/26.

Sprawa: przestrzeganie przepisów dotyczących opieki nad zabytkami.

Warszawa, dnia 8 września 1948 r.

Pod zarządem administracji lasów państwowych znajduje się szereg obiektów posiadających wartość zabytkową, do których należą m. i. np. budowle zabytkowe i parki w ośrodkach rozparcelowanych b. majątków ziemskich, aleje, bądź inne skupienia drzew itp.

Liczne spośród tych przedmiotów, stanowiących własność państwa zostały uznane przez władze konserwatorskie za zabytki w rozumieniu przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 6 marca 1928 r. o opiece nad zabytkami (Dz. U. R. P. nr 29, poz. 265), zmienionego ustawą z dn. 25.I. 1933 r. (Dz. U. R. P. nr 10/62/33), z dalszymi zmianami w Dz. U. R. P. nr nr 82/599/33 (art. 12), 110/976/34 (art. 64) i 14/99/46.

Stwierdzone zostało, że w niektórych Dyrekcjach L. P. zdarzają się przypadki, że pozostające pod zarządem administracji lasów państwowych wyżej wymienione obiekty zabytkowe nie są otoczone należytą opieką. W określonych przypadkach, dzięki niedostatecznej opiece, miały miejsce godne napiętnowania fakty dokonywania w nich zniszczeń, których rozmiar dorównuje niekiedy bezprzykładnej dewastacji, jaka miała miejsce w okresie chaosu wojennego oraz świadczy o karygodnym zaniedbaniu przez odpowiedzialne za to jednostki — obowiązków, wynikających z zarządzania majątkiem państwowym. Szkody powstałe dzięki temu są tym większe, że dotyczą przedmiotów, stanowiących mienie kulturalne narodu i niejednokrotnie są nie do naprawienia.

Omawiane fakty zaniedbania przez organy administracji lasów państwowych obowiązku każdorazowego zawiadamiania właściwych władz konserwatorskich o wszelkich zaobserwowanych wypadkach niszczenia wspomnianych przedmiotów zabytkowych pozostających pod zarządem a. l. p., jak również zdarzające się nieprzestrzeganie obowiązku każdorazowego uzyskania od tych władz zgody na wykonanie jakichkolwiek robót dotyczących tych zabytków — powodują powstawanie strat w wartości przedmiotów mienia kulturalnego, ponadto zaś fakty takie mogą stać się podstawą do niesłusznej i fałszywej oceny ustosunkowania się całej administracji lasów państwowych do tych zagadnień oraz powodem wytworzenia się sądu, krzywdzącego ogół pracowników a. l. p.

Przypominając przeto poprzednie zarządzenia, przede wszystkim zaś okólniki Ministerstwa Leśnictwa: z dn. 10.10. 1945 r. Znak: OP. 921 odnośnie zabezpieczenia obiektów zasługujących na ochronę i z dn. 20.5. 1946 r. Znak: III. OP. 921 odnośnie zabezpieczenia zabytkowych parków, alei itp. — polecam zwrócić uwagę podległemu personelowi na konieczność dokładnego zaznajomienia się z treścią rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 23.9. 1932 r. o sposobie chronienia przedmiotów zabytkowych, będących własnością państwa (Dz. U. R. P. nr 89, poz. 750), w szczególności z przepisami art. 5 i art. 6-tego rozporządzenia.

W przypadkach, gdy w związku z wykorzystaniem pomieszczeń w budowlach zabytkowych dla celów administracji lasów państwowych (np. siedziby urzędów poszczególnych jednostek, mieszkania służbowe pracowników, pomieszczenia dla celów szkoleniowych itp.) zachodzi potrzeba wykonania w nich jakichkolwiek prac adaptacyjnych bądź remontów — obowiązuje uprzednie uzyskanie na to zgody właściwej władzy konserwatorskiej.

W celu zapobieżenia na przyszłość wypadkom nieprzestrzegania przez poszczególne organy a. l. p. obowiązujących przepisów z zakresu opieki nad zabytkami, wynikającymi z powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 23 września 1932 r. oraz wypadkom braku wiadomości o uznaniu niektórych obiektów za zabytki, co mogłoby spowodować nieumyślne poczynienie szkód — Dyrekcje L. P. winny sprawdzić, czy zainteresowane jednostki organizacyjne a. l. p. zostały poinformowane o ewent. poddaniu przedmiotów pozostających pod ich zarządem przepisom wspomnianego rozporządzenia o ochronie zabytków.

Aby zapewnić należytą ochronę obiektom zabytkowym będącym pod zarządem a. l. p. — Dyrekcje L. P. winny utrzymywać stały kontakt z konserwatorami zabytków działającymi przy wojewódzkich władzach administracji ogólnej.

Odnośnie obiektów przyrodniczych, jak: parki wiejskie (np. w ośrodkach rozparcelowanych majątków), aleje, skupienia oraz pojedyńcze sędziwe drzewa — obowiązuje ich ochrona nawet w przypadkach niewciągnięcia tych przedmiotów przez władzę konserwatorską do rejestru zabytków.

MINISTER
(—) Podedworny

Poz. 38.

MINISTERSTWO LEŚNICTWA

Zn. Tech. 3238/14/Og.

Sprawa: budowa urządzeń telefonicznych przez Dyrekcje Lasów Państw.

Warszawa, dnia 16 września 1948 r.

PISMO OKÓLNE.

Według rozdzielnika.

Ministerstwo Leśnictwa ustaliło z Ministerstwem Poczt i Telegrafów, że Dyrekcje Lasów Państwowych mogą zakładać i używać oddzielne urządzenia telefoniczne na następujących warunkach:

a) Dyrekcjom Lasów Państwowych przysługuje prawo budowania dla własnych potrzeb służbowych we własnym zakresie działania — urządzeń telefonicznych, po uprzednim porozumieniu się z właściwymi Dyrekcjami Okręgów Poczt i Telegrafów.

W związku z tym Dyrekcje Lasów Państwowych są obowiązane dostarczyć do aprobaty Dyrekcji Okręgów Poczt i Telegrafów szkic terenowy, oraz schemat połączeń projektowanego urządzenia telefonicznego.

Urządzenie telefoniczne powinno odpowiadać normom teletechnicznym, stosowanym przez P.P. „Polska Poczta, Telegraf i Telefon", (obwody dwudrutowe, odpowiednie wyposażenie linii itp.).

Konserwacja urządzeń telefonicznych przeprowadzana będzie wyłącznie przez placówki Dyrekcyj Lasów Państwowych.

b) Oddzielne sieci telefoniczne Dyrekcyj Lasów Państwowych nie mogą być budowane w obrębie sieci miejskich P. P. „P. P. T. T.",

c) Dyrekcje Lasów Państwowych mogą we własnym zakresie i na swój koszt budować linie telefoniczne do własnego użytku, celem przyłączenia ich, za uprzednią zgodą organów pocztowych, do publicznej sieci telefonicznej.

Linie te stanowić będą własność Dyrekcyj Lasów Państwowych i mogą być konserwowane za opłatą taryfową przez p. p. „P. P. T. T.".

Od aparatów telefonicznych, włączonych do tych linii, pobierane będą taryfowe opłaty abonamentowe,

d) Państwowemu Przedsiębiorstwu „Polska Poczta, Telegraf i Telefon" przysługuje prawo zawieszania swoich przewodów telefonicznych na słupach i wspornikach oddzielnej sieci telefonicznej Dyrekcyj Lasów Państwowych.

P. P. „Polska Poczta, Telegraf i Telefon" zwraca Dyrekcjom Lasów Państwowych koszty konserwacji wspólnie używanej linii słupowej (wymianę zużytych słupów i podpór) w gotówce lub w materiale, proporcjonalnie do ilości przewodów telefonicznych, zawieszonych na danej linii słupowej.

P. P. „Polska Poczta, Telegraf i Telefon" przeprowadza we własnym zakresie konserwację przewodów, zawieszonych na liniach telefonicznych Dyrekcyj Lasów Państwowych,

e) Organom kontrolnym p. p. „Polska Poczta, Telegraf i Telefon służy prawo kontroli oddzielnych sieci telefonicznych Dyrekcyj Lasów Państwowych,

f) Niedotrzymanie jednego z wymienionych warunków może spowodować cofnięcie zgody p. p. P. P. T. T. na dalsze używanie oddzielnego urządzenia telefonicznego przez Dyrekcje Lasów Państwowych.

Celem właściwego postępowania przy budowie i utrzymaniu urządzeń telefonicznych oraz uniknięcia nieporozumień Ministerstwo Leśnictwa poleca Dyrekcjom Lasów Państwowych podać treść powyższego wszystkim podległym jednostkom a. l. p. do ścisłego stosowania.

DYREKTOR BIURA TECHNICZNEGO
(—) Inż. St. Zych

Poz. 39.

**MINISTERSTWO LEŚNICTWA
DEPARTAMENT
ZAGOSPODAROWANIA LASÓW**

Zn. spr. III-U-200/10.

Sprawa: zmiany zagospodarowania lasów.

Warszawa, dn. 28 września 1948 r.

Zmiany w sposobie zagospodarowania i wytyczne na rok gosp. 1948/49.

Ministerstwo Leśnictwa, szukając nowych lepszych sposobów zagospodarowania lasów, bezprzykładnie zniszczonych przez wojnę i klęski elementarne, wydało już szereg zarządzeń przygotowawczych w kierunku stopniowego ograniczenia rębni zupełnej. Rok 1948/49 jest pod tym względem rokiem przełomowym. W związku z tym zachodzi konieczność wyjaśnienia przyczyn radykalnej zmiany dotychczasowych metod zagospodarowania oraz udzielenia doraźnych wytycznych na r. 1948/49, które w nadchodzącym roku gospodarczym zostaną zastąpione odpowiednimi instrukcjami.

I. **Dotychczasowe sposoby zagospodarowania.**

Użytkowanie lasów zapoczątkowane zostało plądrowaniem.

Na wybranych powierzchniach wycinano sztuki zdrowe, średnich wymiarów grubości, pozostawiając na pniu suszycę, drzewa dziupławe i murszawe, sztuki grube oraz kępy odnowieniowe. Powierzchnie tak przerąbane regenerowały, drogą obsiewu naturalnego, w lukach i pod okapem pozostawionych kęp drzew starszych wadliwych technicznie, grubszych lub popustu pominiętych w czasie przerębu. W zależności od częstotliwości i intensywności przerębywania powstały lasy o strukturze różno-wiekowej i znacznym zapasie masy, lub też powierzchnie zdegradowane o dużej ilości brzozy, pod którą powoli obsiewały się gatunki właściwe danemu siedlisku. W różnych częściach kraju mamy jeszcze resztki starodrzewia pochodzącego z okresu plądrowniczego.

Po okresie plądrowniczym rozpoczęto użytkowanie lasów metodą zrębową.

Klasyczna metoda zrębowa dążyła do budowy drzewostanów jedno-wiekowych i jedno-gatunkowych, ułożonych ostępowo, z forsowaniem sosny i świerka jako gatunków najłatwiejszych do sztucznego wprowadzenia. Forsowanie sosny i świerka posunięto tak daleko, że gatunki te wprowadzone zostały na siedliskach dawnych drzewostanów mieszanych, a nawet liściastych. W ten sposób powstały czyste sośniny i świerczyny, bez domieszek cennych gatunków liściastych oraz modrzewia i jodły.

Metoda zrębów zupełnych dawała doraźnie wysokie zyski, powodując równocześnie degradację siedliska i drzewostanów, oraz zmniejszenie przyrostu.

Zasadniczym i podstawowym błędem gospodarki zrębowej jest budowa lasu z drzewostanów jedno-wiekowych.

Drzewostan jedno-wiekowy przechodzi w swoim rozwoju trzy fazy:

1) Faza odnowienia czyli kształtowania się zwarcia, która wymaga czyszczeń przed głuszącymi chwastami, krzewami (malina, ożyna, iwa) i na niektórych siedliskach przed samosiewem brzozy.

2) Faza wydzielania czyli uzyskania pełnego zwarcia, charakteryzuje się silną konkurencją korzeniową i świetlną, która powoduje zmniejszenie przyrostu ogólnego, oraz poszczególnych sztuk na grubość i w pewnym stopniu na wysokość.

3) Fala prześwietlania, czyli gwałtownego spadku zwarcia i zadrzewienia na skutek ustawicznego wydzielania się drzew o nadmiernie ścieśnionej koronie, jako rezultat działania fazy 2-ej.

W fazie tej występuje niejednokrotnie silne zadarnienie się gleby.

Podobnie, jak drzewostan, tak i gleba, jest pod ujemnym działaniem struktury drzewostanów jednowiekowych. W pierwszej fazie — odnowienia — gleba ulega zachwaszczeniu, w drugiej — silnego zwarcia — zakwaszeniu z powodu braku dostępu światła i wilgoci atmosferycznej, w trzeciej — przejaśnienia — zadarnieniu.

Na glebach sprawniejszych powstają jednak w fazie trzeciej naloty i podrosty.

Najbardziej groźnym skutkiem struktury drzewostanów jednowiekowych okazały się klęski elementarne, spowodowane małą odpornością tych drzewostanów. Pomimo układu ostępowego rok rocznie wiatr wywala tysiące hektarów, denormalizując układ ostępowy, oraz łamie i niszczy cenne strzały, a śnieg wyłamuje grupy drzew, dając w sumie setki hektarów zniszczeń.

Pożary rozszerzają się z łatwością w gęstych jednogatunkowych młodnikach i drzewostanach z zadarnioną glebą, uszkadzając je śmiertelnie lub częściowo na znacznych powierzchniach.

Rozmiar klęsk od owadów i grzybów stał się tak wielki, że drzewostany zagrożone śmiertelnie żerem owadów i grzybów pasożytniczych obejmują już setki tysięcy hektarów, a walka z tymi klęskami stanęła wobec kresu swych możliwości.

W dziale urządzenia podstawą gospodarstwa zrębowego jest układ ostępowy i prowadzenie zrębów na szerokość całego oddziału.

Układ ostępowy i prowadzenie cięć w ramach tego układu połączone jest zawsze ze znacznymi stratami gospodarczymi, spowodowanymi usuwaniem drzewostanów młodszych lub zdrowszych, a przetrzymywaniem na pniu drzewostanów starszych lub o małej zdrwotności.

W walce z ujemnymi wpływami systemu zrębowego szukano dotychczas półśrodków, które objęły: zmniejszenie szerokości zrębów, wprowadzenie domieszek z uprawy, wczesne rozpoczęcie trzebieży pielęgnacyjnych i wprowadzenie podszytów.

Coraz to wydatniejsze zmniejszenie szerokości zrębów zmusiło do skrócenia ostępów, co stało się przyczyną ustawicznej zmiany porządku przestrzennego.

Porządek przestrzenny został zdenormalizowany również cięciami pozaplanowanymi, spowodowanymi klęskami elementarnymi, które zaczęły się pojawiać coraz częściej i na coraz większych powierzchniach. W ostatnich latach dalszą denormalizację układów drzewostanów spowodowały bezplanowe zręby wojenne i uszkodzenie drzewostanów bezpośrednimi działaniami.

Zmniejszenie szerokości zrębów, klęski elementarne i zręby wojenne naruszyły niemal całkowicie układ ostępowy, a problem przywrócenia go połączony z koniecznymi ofiarami gospodarczymi, zachwiał się w samych podstawach swoich założeń teoretycznych.

Wprowadzenie domieszek na zrębach zupełnych aczkolwiek możliwe i w stosunku do istniejących już zrębów konieczne, napotyka na znaczne trudności i wymaga znacznych kosztów.

Dąb wprowadzony równocześnie z sosną ulega łatwo zagłuszeniu a jodła i buk cierpią od insolacji słonecznej i przymrozków. Trudności te skłoniły do opracowania metody t. zw. zrębów częściowych, z odnowieniem naturalnym pod okapem. Dla różnych drzewostanów przyjęto różne okresy odnowienia i różną technikę cięć, lecz w praktyce zastosowano zręby częściowe na ograniczonej powierzchni i prawie wyłącznie w drzewostanach cienistych.

Aczkolwiek zręby częściowe są znacznym postępem w stosunku do zrębów zupełnych, to jednak nie zmieniają radykalnie błędu budowania drzewostanów jednowiekowych.

Trzebieże pielęgnacyjne jeżeli były rozpoczęte w odpowiednim czasie znacznie zmniejszyły ujemne strony fazy drugiej, lecz nie zmniejszyły nadmiernego przejaśnienia się drzewostanów blisko-rębnych i pozostawiły otwartą kwestię ochrony gleby.

Podszyty glebochronne wprowadzone w drzewostany blisko-rębne spełniły swoje zadanie, lecz były mało stosowane z powodu bardzo znacznych kosztów ich wprowadzenia.

Wszystkie wymienione środki zwalczające ujemne wpływy zrębów zupełnych zmuszają gospodarza-leśnika do zajmowania się każdą powierzchnią, a przez trzebieże, pobór przygodnych użytków i zręby częściowe, do manipulowania na znacznych powierzchniach.

Gospodarstwa zrębowe, zarówno zrębami zupełnymi, jak i częściowymi, stanęły bezradne wobec tych powierzchni leśnych, które obok zadań produkcyjnych mają jeszcze do spełnienia zadania ochronne, ochrony gleby, poziomu wody gruntowej, krajobrazu lub przyrody.

Dla tych gospodarstw przyjęto ekstensywny sposób użytkowania przez wyjmowanie przygodnych użytków, rezygnując z ich zdolności produkcyjnej.

II. Konieczność zmiany sposobu zagospodarowania.

Obecny stan drzewostanów jest wynikiem błędów minionych okresów gospodarczych, wielkich klęsk elementarnych, spowodowanych tymi błędami, nadmiernym użytkowaniem lasów w okresie między-wojennym i bezplanową gospodarką wojenną.

Stan ten cechuje się dużą ilością halizn i niezalesionych zrębów, młodnikami, w których z powodu wadliwej struktury nastąpiły klęski elementarne z niespotykaną siłą i starodrzewami rozmieszczonych z powodu cięć pozaplanowych nieprawidłowo z licznymi lukami, w których na lepszych siedliskach powstały kępy i grupy samosiewów.

Regulacja ustroju rolnego pozwoliła na oddanie do zalesienia słabych gruntów rolnych i nieużytków, zwiększając powierzchnię leśną niezalesioną.

W tym stanie rzeczy stanęło przed Ministerstwem zagadnienie, jak zalesiać halizny, zręby, grunty porolne i nieużytki i jak zagospodarować powierzchnie zalesione. Czy znowu wprowadzać uprawy jednogatunkowe gatunkami wyłącznie szpilkowymi, czy znowu unormalniać las według szablonu ostępowego, czy też przyjąć nowe sposoby odnowienia i zagospodarowania.

Konieczność zwiększenia przyrostu, podniesienia zdrowotności drzewostanów i odporności na klęski elementarne, konieczność produkcji wielkiej ilości nasion na zalesienie i wreszcie racjonalny stosunek do zagadnień społecznych i ochronnych lasów, nasunęła problem przejścia ze sposobów zrębowych, do bezzrębowych sposobów zagospodarowania. Sposób bezzrębowy zrywa z szablonem ostępów, daje możność indywidualnego traktowania każdego siedliska, drzewostanu i grupy drzew, ułatwia przekształcenie drzewostanów oraz wyzyskanie podrostów, nalotów i luk powstających w drzewostaniach na skutek częściowego ich uszkodzenia.

Konieczność szybkiego opanowania problemu nakazuje natychmiastowe działanie po zakończonym już okresie organizacyjnym.

Ministerstwo Leśnictwa świadome odpowiedzialności za ciągłość i trwałość produkcji, stan drzewostanów i ich zdrowotność, oraz możliwości znacznego zwiększenia przyrostu masy przez zastosowanie nowoczesnych metod zagospodarowania, zwołało w bieżącym roku dwa zjazdy naukowo-leśne, z udziałem przedstawicieli świata nauki, Instytutu Badawczego Leśnictwa i administracji l. p., na których omówiono zagadnienia ogólne i przedyskutowano problemy przebudowy lasów.

Pierwszy zjazd odbył się w D. L. P. Okręgu Gdańskiego w dniach 2—4 lipca 1948 r., drugi w D. L. P. Okręgu Wrocławskiego w dniach 20—21 sierpnia 1948 r.

Na zjeździe w Gdańsku zostały sformułowane przez V-Ministra inż. R. Borowego tezy przebudowy gospodarczej lasów, które stały się podstawą dalszych rozważań wszystkich uczestników zjazdu.

Po odbyciu zjazdów naukowo-leśnych i głębokim rozważeniu zagadnień postanowiono na zjeździe Dyrektorów L. P. w dniu 11 września 1948 r. w Radomiu, wprowadzić w czyn zmiany sposobu zagospodarowa-

Przyjmując zasadę przejścia ze sposobów zrębowych na przerębowe na obszarze całej Polski, postanowiono w pierwszym etapie zmienić sposób zagospodarowania w górach oraz w terenie nizinnym w drzewostaniach liściastych niektórych sosnowych i wszystkich drzewostanach zbliżonych składem gatunkowym i strukturą do lasów pierwotnych.

Objęcie obszaru górskiego gospodarstwem bezzrębowym podyktowane zostało składem gatunkowym tych drzewostanów (świerk, jodła, buk) oraz specjalnymi zadaniami glebo-chronnymi i regulacją spływu wód.

Pierwszym celem zaniechania zrębów zupełnych jest przebudowa drzewostanów na wielogatunkowe i wielopiętrowe, odpowiadające warunkom produkcyjnym siedliska oraz zachowanie tych drzewostanów, które już posiadają elementy pożądanej struktury.

Zwiększenie przyrostu masy w nowym sposobie zagospodarowania ma nastąpić zarówno przez stworzenie korzystniejszej struktury drzewostanów, jak i przez podniesienie bonitacji siedliska.

W bieżącym roku poszczególne Dyrekcje otrzymają podział na dzielnice i okręgi gospodarczo-leśne, a w ramach dzielnic i okręgów — podział na kategorie siedlisk wraz z odpowiadającymi im drzewostanami docelowymi. Nadto otrzymają Dyrekcje nową instrukcję urządzeniową dla przebudowy planów gospodarczych. Jeszcze przed otrzymaniem szczegółowych zasad hodowlanych i urzędzeniowych Dyrekcje zmienią już w nadchodzącej kampanii eksploatacyjnej sposób pobrania masy.

III. Instrukcja użytkowania drzewostanów na b. rok gosp.

1. Rewizja rozmiaru użytkowania poszczególnych nadleśnictw.

Wszystkie Dyrekcje przeprowadzą rewizje rozmiarów użytkowania poszczególnych nadleśnictw.

Rewizja winna składać się z następujących czynności:

1. zestawienie drzewostanów uszkodzonych pożarami, żerem owadów lub chorobami z podziałem ich na kategorie:
   a) uszkodzonych śmiertelnie
   b) „ częśiowo.
2. obliczenie masy koniecznej do pobrania z wymienionych drzewostanów i na tej podstawie przeprowadzenie rewizji masy w poszczególnych nadleśnictwach, zgodnie z pismem Ministerstwa z dnia 18.VIII.48 r. znak III-U-200/8/47. W wypadku konieczności przekroczenia wyznaczonego rozmiaru użytkowania w poszczególnych nadleś-

nictwach należy przeprowadzić wyrównanie w ten sposób, aby ogólny rozmiar użytkowania całej Dyrekcji nie został przekroczony. W razie niemożności dotrzymania powyższego warunku należy odwołać się do decyzji Ministerstwa w terminie do 1 grudnia 1948 r.

2. **Rewizja wniosków cięć.**

a) Układ wniosków cięć.

Wnioski cięć winny składać się z następujących części:

I. Cięcia sanitarne
   1. Zupełne
   2. Częściowe.

II. Cięcia w drzewostanach pozostających w użytkowaniu zrębowym — zrębami zupełnymi i częściowymi — złożone wedle dotychczas obowiązujących instrukcji z podziałem na użytki rębne i międzyrębne.

III. Cięcia w drzewostanach przechodzących do użytkowania przerębowego.

b) **Cięcia sanitarne.**

Cięcia zupełne obejmują drzewostany uszkodzone śmiertelnie. W cięciach tych należy przestawić na pniu znajdującą się tam zdrową domieszkę gatunków liściastych.

Cięcia częściowe obejmują drzewostany uszkodzone częściowo. Do tej grupy cięć należy zaliczyć w szczególności drzewostany sosnowe uszkodzone żerem mniszki, po którym sosna regeneruje zwykle w 70—90%.

c) **Podział drzewostanów na użytkowane sposobem zrębowym i przerębowym.**

Do użytkowania przerębowego przechodzą:

1. drzewostany jodłowe, bukowe i mieszane z jodłą i bukiem
2. drzewostany liściaste i mieszane z panującymi gatunkami liściastymi,
3. drzewostany modrzewiowe, czyste i mieszane,
4. z drzewostanów sosnowych
   a) bory podmokłe i bagienne (gleby torfowe i torfowiska zadrzewione),
   b) bory mieszane i jednogatunkowe na mocnych siedliskach dawnych drzewostanów liściastych i mieszanych (gleby gliniaste, piaszczysto-gliniaste, gliniasto-piaszczyste, gliny lesso-podobne, rędziny),
   c) bory tak wielogatunkowe jak i czyste w którym z jakichkolwiek powodów powstały podrosty pożądanych gatunków i została przez to zapoczątkowana zmiana ich struktury,
   d) wybrane drzewostany nasienne.
5. drzewostany świerkowe tak górskie jak i nizinne.

Nadto wszystkie drzewostany sosnowe i świerkowe objęte cięciami sanitarnymi częściowymi należy traktować jako drzewostany podlegające przekształceniu struktury i zaliczenie ich we wnioskach cięć do grupy pierwszej ma na celu wyraźne podkreślenie faktu wyjęcia określonej masy wyłącznie wedle stanu zdrowotności.

W bieżącym roku gosp. pozostają w użytkowaniu zrębowym:

drzewostany sosnowe na słabych i średnich siedliskach z wyjątkiem borów bagiennych i podmokłych oraz wyszczególnionych w punkcie 40

d) **Wyznaczenie masy w drzewostanach jodłowych, bukowych i mieszanych z jodłą i bukiem.**

Zręby częściowe lub niekiedy nawet zupełnie projektowane w drzewostanach jodłowych, bukowych i mieszanych z jodłą i bukiem winny być zamienione na cięcia przerębowe. Przewidzianą we wnioskach masę należy pobrać z drzewostanów rębnych i trzebieżowych wybierając przede wszystkim drzewostany owocujące o silnym zwarciu celem wyzyskania tegorocznego roku nasiennego.

Ilość wyjmowanej masy winna wynosić:

W drzewostanach rębnych i bliskorębnych	o zadrzewieniu 1.0 — 09	20%
W drzewostanach rębnych i bliskorębnych	0.8 — 0.7	10%
W drzewostanach rębnych i bliskorębnych	0.6 i niżej	sztuki chore i obumierające
W drzewostanach trzebieżowych	1.0 — 0.9	do 25%
W drzewostanach trzebieżowych	0.8 — 0.7	10%

Sposób wyjęcia masy winien nastąpić rębnią jednostkową z przyjęciem następujących zasad:

W pierwszym rzędzie muszą być wyznaczone do usunięcia drzewa obumierające, chore i uszkodzone, następnie drzewa znajdujące się w grupach o zbyt silnym zwarciu, wreszcie drzewa najstarsze o najmniejszym przyroście. W wyborze tych drzew należy kierować się istniejącymi podrostami.

W drzewostanach nizinnych przy wyborze drzew do cięcia należy specjalnie uwagę zwrócić na istniejące kępy nalotów i podrostów dębu udostępniając im potrzebną ilość światła.

W razie braku nalotów i podrostów dębu w istniejących lukach należy je podsadzić lub podsiać.

e) **Wyznaczenie masy w drzewostanach liściastych, świetlistych i mieszanych z liściastymi panującymi.**

W drzewostanach tych należy stosować cięcia gniazdowe w następujący sposób:

W drzewostanach z istniejącymi podrostami i nalotami należy odsłaniać je stopniowo w gniazdach o wielkości do 10 arów w rozmiarze dostosowanym do potrzeb znajdującego się w tych gniazdach odnowienia.

Użytkowanie przeprowadzone tym sposobem winno być ograniczone w bież. roku gosp. do drzewostanów o zadrzewieniu 1.0 — 0.7. Pobór masy nie może przekraczać 20% istniejącego zapasu. Przy zadrzewieniach poniżej 0.7 użytkowanie w bież. roku gosp. nie może mieć miejsca z wyjątkiem poboru użytków przygodnych. Kształt gniazd powinien być zbliżony do elipsy wydłużonej ze wschodu na zachód.

Drzewostany omawianych typów lecz bez podrostów i nalotów można w bież. roku gosp. poddać użytkowaniu tylko wówczas gdy wykazują zadrzewienie 1.0 — 0.8. Pobór masy winien się odbywać równomiernie na całej powierzchni przez wycięcie pojedyńczych drzew chorych, technicznie wadliwych i znajdujących się w zagęszczonych grupach. Ogólna masa wyjętych drzew nie może przekraczać 15%.

f) **Wyznaczenie masy w drzewostanach modrzewiowych.**

W bieżącym roku gospodarczym mogą być objęte cięciami tylko te drzewostany modrzewiowe, które posiadają naloty i podrosty modrzewia.

g) **Wyznaczenie masy w drzewostanach sosnowych.**

W borach bagiennych nie należy przewidywać w bież. roku gosp. żadnych cięć z wyjątkiem pobierania użytków przygodnych.

W borach podmokłych użytkowanie może się odbyć tylko cięciem jednostkowym z wyjęciem 10% masy.

W drzewostanach sosnowych na siedliskach drzewostanów liściastych i borów wielogatunkowych winny być prowadzone cięcia gniazdowe o tym samym sposobie prowadzenia jak w drzewostanach liściastych świetlistych, z tą różnicą, że przy braku nalotów i podrostów liściastych należy wprowadzać je kępami wykorzystując miejsca przejaśnione i luki.

W drzewostanach sosnowych z podrostami sosnowymi należy w bież. roku wykonać cięcia wyłącznie pod kątem widzenia potrzeb istniejących grup podrostów, przy czym pobrana masa nie może przekraczać 20%.

W drzewostanach sosnowych nasiennych wybranych i wyznaczonych na podstawie uprzednich rozporządzeń można w bież. roku wyznaczać cięcia jednostkowe dla wzmożenia produkcji nasion i usunięcia sztuk niepożądanych.

h) **Wyznaczenie masy w drzewostanach świerkowych.**

Ze względu na masową klęskę kornika, opieńki i mniszki zdrowe drzewostany świerkowe winny być użytkowane w bież. roku gosp. wyłącznie cięciami pielęgnacyjnymi bez stwarzania problemów odnowieniowych. Istniejące luki należy zalesiać gatunkami właściwymi.

IV. **Wytyczne organizacyjne.**

W związku z akcją zmiany sposobów użytkowania i rewizją wniosków cięć Dyrekcje przeprowadzą niezależnie od zjazdów nadleśniczych, odprawy leśniczych poszczególnymi inspekcjami lub grupami nadleśnictw, wyjaśniając cel i przyczyny zmiany sposobu zagospodarowania. oraz technikę prowadzenia cięć. Cały personel wykonawczy należy zapoznać z korzyściami, jakie da w niedługim czasie przerębowy sposób użytkowania drzewostanów. Korzyści te można wypunktować w następujący sposób:

1) Zwiększenie przyrostu przez wytworzenie lepszej struktury i poprawę siedliska.
2) Zachowanie ciągłości i trwałości produkcji.
3) Zwiększenie zdrowotności lasu przez usunięcie drzew i grup chorych.
4) Zmniejszenie szkód od wiatrów, śniegu, suszy, przymrozków, owadów, grzybów pasożytniczych i pożarów oraz poważne zmniejszenie wydatków na walkę z klęskami elementarnymi i ochroną.
5) Ochrona gleby przed dalszą degradacją, eurozją, powstawaniem usuwisk, szutrowisk, zabagnień i tworzenie się lotnych piasków.
6) Regulacja stosunków hydrologicznych, ochrona potoków i dolin rzecznych przed dziczeniem, ochrona wsi i miast przed klęskami powodzi i regulacja wód przemysłowych.
7) Ochrona klimatu przed ujemnymi wpływami wiatrów.
8) Ochrona krajobrazu i przyrody.
9) Zaoszczędzenie kosztów odnowienia i pielęgnowania. Kolejność cięć wykonywanych winna objąć najpierw zręby zupełne drzewostanów uszkodzonych śmiertelnie i pozostawionych w planie a następnie cięcia, przerębowe i trzebieże.

V. **Zagadnienia odnowieniowe.**

Ogólnym zadaniem rewizji wniosków cięć i pobrania masy w bieżącym roku gospodarczym jest podniesienie zdrowotności drzewostanów i zapoczątkowanie ich przebudowy.

W związku z zadaniem przebudowy drzewostanów problem odnowienia obejmuje likwidację wewnętrznych luk w drzewostanach, które nie mogą czekać na zalesienie łącznie z całą powierzchnią drzewostanu, co było zasadą gospodarstwa zrębowego, lecz muszą jak najprędzej stać się powierzchniami produkcyjnymi oraz powierzchniami rozpoczynającymi piętrową strukturę drzewostanów.

Łącznie z wykonywaniem cięć sanitarnych i przerobowych muszą być we wszystkich tych drzewostanach przeprowadzone zalesienia luk (jeżeli nie posiadają naturalnych podrostów i nalotów) oraz wykonanie podsiewów gatunkami cienistymi (buk, jodła, grab, lipa).

Akcja likwidacji luk winna być prowadzona także na powierzchniach nie objętych cięciami w bieżącym roku.

Zaprojektowane we wnioskach odnowienia i pielęgnowania lasu na r. 1948/49 — odnowienie drzewostanów objętych wnioskami cięć tegoż roku musi być dostosowane do zmian wynikłych z postanowień niniejszego zarządzenia, a w szczególności założone gniazda mają być zalesione w drodze podsiewu lub podsadzenia względnie przez wywołanie samosiewu.

ZA MINISTRA

inż. **K. Iwanowski**

Podsekretarz Stanu

Poz. 40.

MINISTERSTWO LEŚNICTWA
DEPARTAMENT
ZAGOSPODAROWANIA LASÓW

Zn. sp. III.L.N. 831/24.

Sprawa: zasad zagospodarowania lasów niepaństwowych.

Warszawa, dn. 4 października 1948 r.

W piśmie III-U-200/10 z dn. 28 września r. b. zarządzone zostały zmiany w sposobie zagospodarowania lasów, dotyczące stosowania zrębów zupełnych i częściowych, oraz udzielone wytyczne w tym zakresie na rok gospodarczy 1948/49. Zasady te, których celem jest wzmożenie produkcyjności gospodarstwa leśnego, są wyrazem ogólnych zasad techniki produkcji leśnej i powinny być stosowane nie tylko w państwowym gospodarstwie leśnym, lecz również i w lasach, znajdujących się pod zarządem innych władz i instytucji państwowych oraz w lasach niepaństwowych. W stosunku do tych ostatnich wynika to z art. 4 OL, określającego zadania gospodarstwa leśnego, z art. 17 OL, według którego plany gospodarstwa leśnego powinny być sporządzane według zasad obowiązujących w państwowym gospodarstwie leśnym, oraz z zasady, ustalonej w Orzeczeniu Sądu Najwyższego z dn. 4 listopada 1935 r. i. rej. 10944/32, według której opinie, dokonane na podstawie zasad wiedzy technicznej podlegają swobodnemu uznaniu władzy.

Nie ma żadnych przeszkód do wprowadzenia nowych zasad w tych lasach niepaństwowych, które znajdują się pod zarządem Dyrekcyj L. P. Natomiast niezwłoczne wprowadzenie ich w innych lasach niepaństwowych może być częściowo utrudnione ze względów formalno-prawnych. Tym nie mniej Dyrekcje L. P. i nadleśnictwa powinny dokonać w tym kierunku możliwie największego wysiłku. W tym celu należy:

1) w bieżącym roku gospodarczym wprowadzić nowe zasady przede wszystkim do większych lasów samorządowych;
2) stosować nowe zasady w przypadkach zatwierdzenia planów gospodarstwa leśnego (art. 17 OL) i przyjmowania do wiadomości zgłoszeń wyrębu (art. 11 i 29 O. L.);
3) jeżeli w lasach, w których mają być wprowadzone nowe zasady i w których w związku z tym zachodzi potrzeba zmiany sposobu zagospodarowania,
   a) plan gospodarstwa leśnego został poprzednio zatwierdzony lub
   b) zgłoszenie wyrębu stało się wykonalne z przyjęcia go do wiadomości lub z powodu upływu dwumiesięcznego terminu ustawowego (art. 29 OL),

   należy poprzednią decyzję zmienić z urzędu; w tych przypadkach jednak musi być przestrzegany przepis art. 100 PA, według którego prawomocne decyzje, na mocy których strony lub osoby inne nabyły już prawa, mogą być zmienione przez władzę, która je wydała, za zgodą tych stron lub osób.

ZA MINISTRA

inż. **K. Iwanowski**

Podsekretarz Stanu

Poz. 41

MINISTERSTWO LEŚNICTWA

Warszawa, dnia 20 października 1948 r.

Zn. spr. III Pos. 100/35

Sprawa: lasów i gr. leśnych przejętych przez p. g. l., a stanowiących własność autochtonów na Z. Odzysk. i b. Wolnego m. Gdańska.

Do
Dyrekcji Lasów Państwowych.
(na Ziemiach Odzyskanych

Okr. Bałtyckiego. Białostockiego, Legnickiego, Lubuskiego. Poznańskiego. Olsztyńskiego, Śląskiego, Wrocławskiego, Gdańskiego.

Przy przejmowaniu pod zarząd Ministerstwa Leśnictwa w trybie obowiązujących przepisów prawnych

lasów i gruntów leśnych o powierzchni poniżej 25 ha, mogły zajść przypadki włączenia do państwowego gospodarstwa leśnego obszarów leśnych, stanowiących uprzednio własność osób będących autochtonami na Ziemiach Odzyskanych i b. Wolnego m. Gdańska (narodowości polskiej).

W zasadzie tego rodzaju obiekty należy zwracać ich byłym właścicielom, jako obywatelom polskim, jednak po uprzednim złożeniu przez zainteresowanych dowodów ich przynależności państwowej, uzyskanych w trybie postępowania, przewidzianego ustawą z dn. 28.IV.46 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego osób narodowości polskiej zamieszkałych na obszarze Ziem Odzyskanych (Dz. U.R.P. Nr. 15, poz. 106).

Uwierzytelnione odpisy dowodów polskości powinny być każdorazowo dołączane do odnośnych protokółów zdawczo-odbiorczych, jako podstawa dokonywanej reprywatyzacji.

Jednak w przypadkach szczególnych dotyczących lasów i gr. leśnych, których pozostawienie pod zarządem Ministerstwa Leśnictwa leży w interesie państwowego gospodarstwa leśnego, należy dążyć do uzyskania zgody zainteresowanego autochtona na wydzielenie mu przez władze ziemskie ekwiwalentu przewidzianego w art. 2 dkretu z dn. 28.XI.45 r. o przyjęciu niektórych nieruchomości ziemskich na cele reformy rolnej i osadnictwa (Dz. U.R.P. Nr 5, poz. 321), a to wzamian za przekazanie przez niego na cele reformy rolnej oraz osadnictwa obszaru leśnego w trybie art. 1 ust. 3 tegoż dekretu.

Przeprowadzenie tego rodzaju zmiany w ramach „Tez" winno być uprzednio uzgodnione przez Dyrekcję z odnośnymi władzami ziemskimi oraz przesłane Ministerstwu Leśnictwa do zatwierdzenia.

Ponadto autochton winien złożyć oświadczenie, że zrzeka się wszelkich pretensji do Skarbu Państwa z tytułu dotychczasowego administrowania przez Państwo jego obszarem leśnym. W razie braku takiej zgody, w przypadkach szczególnie uzasadnionych, możnaby było wykorzystać uprawnienia wynikające z przepisu art. 3 dekretu PKWN z 12.XII.44 r. (Dz. U.R.P. Nr. 15 poz. 82).

Za Podsekretarza Stanu
Dyrektor Departamentu
Inż. W. Jakutowicz

Ogłoszenia o zagubieniu legitymacji służbowych

Unieważniam legitymację służbową wydaną 17.XII 1947 r. Nr. 899 na nazwisko Kowal Maria prow. pom. rachm. w N-ctwie Państw. Dolsko.

Unieważniam legitymację służbową wydaną 17.XII 1947 r. Nr. 1082 na nazwisko Zientara Wincenty prac. kontr. N-ctwie Łysegórki.

Unieważniam zagubioną legitymację służbową Nr. 368 wystawioną dnia 20.XII.1947 r. na nazwisko inż. Nowacki Bolesław, kontr. inspektor D.L.P. Okr. Wrocławskiego.

Unieważniam zagubioną legitymację służbową służbową wydaną przez Dyrekcję Lasów Państwowych Okręgu Bałtyckiego w Szczecinku Nr. 1135 na nazwisko Czesław Morawski nadleśniczy Stary Potok.

Unieważnia się skradzioną dnia 9.IX.48 r. legitymację służbową wydaną przez Dyrekcję Lasów Państwowych w Toruniu Nr. 00100 na nazwisko Krupecka Alina kasjer Nadleśnictwa Leszyce.

Unieważnia się legitymacje służbowe wystawione na następujące nazwiska:

Podgórski Bolesław, gajowy N-ctwa Brzezie, DLP. Wrocław, legitymacja służbowa Nr. 1075 wystawiona 23.I.1948 z ważnością na rok 1948, zgubiona w kwietniu 1948 r.

Gencel Witold Jan, leśniczy N-ctwa Popławy DLP. Wrocław, legitymacja służbową Nr. 132, wystawiona 15.XII.1947 z ważnością na rok 1948, zgubiona.

Janik Zygmunt, podleśniczy N-ctwa Przygórze DLP. Wrocław, legitymacja służbowa Nr. 1348 wystawiona 4.III.1948, skradziona 7 sierpnia 1948 r.

CENA NINIEJSZEGO NUMERU ZŁ 41

Adres Redakcji i Admin: Min. Leśnictwa, Biuro Prawne, ul. Wawelska 52/54. Narodowy Bank Polski w Warszawie — rachunek żyrowy, Państwowy Bank Rolny w Warszawie — rachunek bieżący Nr. 341 (Ministerstwo Leśnictwa „Lasy Państwowe"), Pocztowa Kasa Oszczędności w Warszawie — rachunek czekowy Nr. 1 — 4676.

Druk PWZG Warszawa, Tamka 3. 2 250. Zam. 2899. B - 62299.